

УДК 351 : 61(477)

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-5\(23\)-48-60](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-5(23)-48-60)

Гавриченко Дмитро Георгійович кандидат медичних наук, завідувач кафедри анестезіології, інтенсивної терапії та медицини болю, Одеський медичний інститут Міжнародного гуманітарного університету, Фонтанська дорога, 23а, м. Одеса, 65000, тел.: (063) 519-13-41, <https://orcid.org/0000-0003-1595-4467>.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРІОРИТЕТІВ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. У статті зроблено аналіз стратегічно важливих документів, що формують державну політику України у сфері охорони здоров'я: Стратегія сталого розвитку України до 2030 року, Концепція Загальнодержавної програми «Здоров'я 2020: український вимір», Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року, Концепція розвитку системи громадського здоров'я, Національна економічна стратегія на період до 2030 року, Національна стратегія у сфері прав людини, Стратегія забезпечення біологічної безпеки та біологічного захисту за принципом “єдине здоров'я” на період до 2025 року, Стратегія розвитку імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб, яким можна запобігти шляхом проведення імунопрофілактики, на період до 2022 року, Державна стратегія у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, туберкульозу та вірусним гепатитам на період до 2030 року. Проаналізована законодавча база формує основні цілі та завдання розвитку системи охорони здоров'я в довгостроковій перспективі. Метою статті є визначення напрямів, які потребують трансформації у сфері охорони здоров'я в умовах пандемії COVID-19 та військових дій в Україні. Доведено, що пандемічні явища та воєнний стан в Україні стали факторами, які змінюють поточні завдання та впливають на стратегічні пріоритети для системи охорони здоров'я. На основі реалізації завдань за цілями сталого розвитку та головних завдань Всесвітньої організації охорони здоров'я, сформовано пріоритети розвитку системи охорони здоров'я на міжнародному рівні. Визначено основні напрями розвитку в умовах пандемії COVID-19 для України: медична реформа, громадське здоров'я, спеціалізована медицина, доступні та якісні лікарські засоби, розвиток електронних сервісів. Також, проведений аналіз національної законодавчої бази надав змогу визначити необхідність у трансформації пріоритетів розвитку системи охорони здоров'я України в умовах воєнного стану.

Ключові слова: трансформація, система охорони здоров'я, стратегія, публічне регулювання

Havrychenko Dmytro Heorhijovych PhD in Medical Sciences, Head of the Department of Anesthesiology, Intensive Care and Pain Medicine, Odesa Medical Institute of the International Humanitarian University, Fontanskaya road, 23a, Odessa, 65000, tel.: (063) 519-13-41, <https://orcid.org/0000-0003-1595-4467>.

TRANSFORMATION OF PRIORITIES FOR THE DEVELOPMENT OF THE HEALTHCARE SYSTEM OF UKRAINE IN WARTIME CONDITIONS

Abstract. The article analyzes the strategically important documents that shape the government policy of Ukraine in the field of health care: Strategy for Sustainable Development of Ukraine until 2030, the Concept of the National Program “Health 2020: Ukrainian Dimension”, Economic Security Strategy of Ukraine for the period before 2025, Concept for the Development of the Public Health System, National Economic Strategy until 2030, National Strategy for Human Rights, Strategy for Ensuring Biosafety and Biological Protection on the Principle of “Single Health” for the Period until 2025, Development Strategy Immunoprophylaxis and protection of the population from infectious diseases that can be prevented by carrying out immunoprophylaxis for the period up to 2022, the Government Strategy in the field of combating HIV / AIDS, tuberculosis and viral hepatitis for the period up to 2030. The analyzed legal framework forms the main goals and objectives of the health care system development in the long run. The aim of the article is to identify areas that need to be transformed in the field of health care in the context of the COVID-19 pandemic and military action in Ukraine. It has been proven that pandemics and martial law in Ukraine have become factors that change current challenges and affect strategic priorities for the health care system. Based on the implementation of tasks for sustainable development and the main tasks of the World Health Organization, the priorities for the development of the health care system at the international level have been formed. The main directions of development in the COVID-19 pandemic for Ukraine have been identified: medical reform, public health, specialized medicine, affordable and high-quality medicines, development of electronic services. Also, the analysis of the national legal framework made it possible to determine the need to transform the priorities of the health care system of Ukraine under martial law.

Keywords: transformation, health care system, strategy, public regulation

Постановка проблеми. Нормативно-правовим підґрунтям Стратегії є Конституція України, закони України, міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, та Стратегія національної безпеки України. Крім того, враховано, проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 25 вересня 2015 року № 70/1, глобальні цілі сталого розвитку (ЦСР) до 2030 року.

Суттєвий вплив на соціально-економічну ситуацію в державі в цілому та її регіонах протягом останніх років чинять такі виклики, як демографічна криза, епідемічна ситуація, пов'язана з поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, проблеми у сфері медицини тощо. Тому, за мету реалізації Стратегії поставлено: створення умов для всебічного розвитку людини протягом життя, розширення можливостей реалізації потенціалу і свободи особистості, її громадянської активності заради формування згуртованої спільноти громадян, здатних до активної творчої співучасті у гармонійному, збалансованому та сталому розвитку держави.

Воєнний стан в Україні став загрозливим фактором для виконання багатьох стратегічних завдань, які забезпечили національні нормативні акти та міжнародні угоди. Головною метою системи охорони здоров'я стала її безперебійна робота для реалізації потреб населення та військових, а також вимушених переселенців. Залишається актуальним питання вибору механізмів публічного регулювання системи охорони здоров'я в умовах таких змін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні науковці та практики Гбур З. [1], Карлаш В. [2], Орлова Н. [3] відслідковують у своїх працях напрями державного регулювання сфери охорони здоров'я. Інші, Петрух О. [4], Юринець З. [4] сфокусували свій науковий погляд на проблемах інноваційного розвитку у сфері охорони здоров'я. Але, за умов змін, які впливають на сферу охорони здоров'я, стратегічні завдання потребують постійного оновлення чи трансформації, що і доводить доцільність продовження вивчення такої теми.

Метою статті є визначення напрямів, які потребують трансформації у сфері охорони здоров'я в умовах пандемії COVID-19 та військових дій в Україні.

Виклад основного матеріалу. Адаптовані для України ЦСР, відповідають Угоді про асоціацію між Україною та ЄС, а також їх інкорпоровано в чинні державні стратегічні документи (ДСД) сфери охорони здоров'я на 55,6%. Так, Угодою передбачено наступні завдання:

1. Зміцнення системи охорони здоров'я України та її потенціалу, зокрема шляхом впровадження реформ, подальшого розвитку первинної медико-санітарної допомоги та навчання персоналу;

2. Попередження і контроль над інфекційними хворобами, такими як ВІЛ/СНІД і туберкульоз, підвищення готовності до ризику спалахів високо патогенних хвороб та імплементація Міжнародних медико-санітарних правил;

3. Попередження та контроль за неінфекційними хворобами шляхом обміну інформацією та найкращими практиками, пропагування здорового способу життя, визначення основних детермінант здоров'я та проблем в галузі охорони здоров'я, наприклад здоров'я матері і дитини, психічне здоров'я, алкогольна, наркотична та тютюнова залежність, зокрема імплементацію Рамкової конвенції з контролю над тютюном 2003 року;

4. Якість та безпечність субстанцій людського походження, зокрема крові, тканини та клітин;

5. Інформація та знання в галузі охорони здоров'я, у тому числі керуючись підходом «охорона здоров'я у всіх політиках держави».

Низку статей Угоди сформульовано так, що їх імплементація безпосередньо сприятиме реалізації ЦСР в Україні. Умовно, основні напрями положень Угоди про асоціацію, що стосуються охорони здоров'я, такі: лібералізація торгівлі та питання громадського здоров'я; питання інтелектуальної власності та громадське здоров'я; регуляторна адаптація; питання співробітництва у сфері громадського здоров'я. Останній напрям (питання співробітництва у сфері громадського здоров'я) стосується законодавства України у сфері охорони здоров'я. Зокрема, це: зміцнення системи охорони здоров'я України та її потенціалу шляхом упровадження реформ, подальшого розвитку первинної медико-санітарної допомоги та навчання персоналу; попередження та контроль інфекційних хвороб; якість і безпечність субстанцій людського походження, зокрема крові, тканин і клітин; соціальні чинники, що впливають на громадське здоров'я, – тютюнопаління, алкоголізм, тощо.

В основі рамкової політики в галузі охорони здоров'я в Європі - «Здоров'я-2020», прийнятої Європейським регіональним комітетом Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) в 2012 р., лежить зміцнення здоров'я та добробуту. Політика «Здоров'я-2020» орієнтована на цінності та докази, що дозволяє використовувати стратегічний підхід до досягнення цієї мети. Політика «Здоров'я-2020» представляє безліч доказів, наприклад, про соціальні детермінанти здоров'я. Вона наголошує на потребі залучення політиків, професіоналів і представників громадянського суспільства для зміцнення здоров'я та зменшення нерівностей у сфері охорони здоров'я в рамках застосування підходу залучення всього суспільства та загальноурядового підходу.

Меморандум про взаєморозуміння між Україною та Європейським Союзом ратифіковано Законом України від 25.08.2020 №825-ІХ «Про ратифікацію Меморандуму про взаєморозуміння між Україною як Позичальником та Європейським Союзом як Кредитором і Кредитної угоди між Україною як Позичальником та Національним банком України як Агентом Позичальника та Європейським Союзом як Кредитором (щодо отримання Україною макрофінансової допомоги Європейського Союзу у сумі до 1 мільярда 200 мільйонів євро)» [5-6].

Як показує аналіз основних нормативно-правових актів України у галузі регулювання медичних послуг, її нормативно-правова база потребує оновлення, а сама система охорони здоров'я – значного перетворення у бік посилення соціальної відповідальності як суб'єкта, так і об'єкта медичного обслуговування [7].

До норм національного законодавства України можна віднести Національну економічну стратегію, Стратегію економічної безпеки, Стратегію із створення безбар'єрного простору, Стратегію людського розвитку, Національну стратегію у сфері прав людини та ін.

Національну економічну стратегію на період до 2030 року затверджено постановою Кабінету Міністрів України (КМУ) від 03 березня 2021 №179. Вказаним документом окреслено довгострокову економічну візію, принципи і цінності, ключові напрями економічного розвитку та за кожним з 20 напрямів – стратегічні цілі, шляхи їх досягнення з урахуванням наявних і потенційних викликів і бар'єрів, а також основні завдання державної економічної політики та цільові індикатори на період до 2030 року [8].

Метою Стратегії є створення можливостей для українців у трьох вимірах: громадян, підприємців та інвесторів. Сфера охорони здоров'я відображена в кількох напрямках стратегії, зокрема, у напрямі 16. Регіональний розвиток, напрямі 18. Цифрова економіка – у напрямі 20. Якість життя. Щодо останнього напрямку, то в ньому, відповідно до визначених стратегічних цілей, виокремлено шляхи їх досягнення та відповідні завдання.

Так, за стратегічною ціллю 4 «Забезпечення високого рівня здоров'я та високих показників тривалості життя і тривалості здорового життя» передбачено наступні завдання:

1. Створення ефективної системи громадського здоров'я.
2. Розбудова мережі закладів епідемічного контролю і біологічної безпеки та розбудова системи громадського здоров'я для оцінювання стану здоров'я населення і оперативного виявлення загроз для українців.
3. Протидія туберкульозу, ВІЛ/СНІДу та вірусним гепатитам.
4. Створення єдиної системи біобезпеки та біозахисту за принципом «єдине здоров'я» (виконання зобов'язань щодо охорони здоров'я і здоров'я людей, тварин, запобігання поширенню на території країни небезпечних інфекційних захворювань, підвищення рівня готовності до спалахів інфекційних хвороб).
5. Реалізація політики у сфері надання медичних послуг, зокрема: трансформування системи фінансування охорони здоров'я; покращення якості надання медичної допомоги; розбудова якісної, безпечної та доступної електронної системи охорони здоров'я.
6. Реалізація фармацевтичної політики і забезпечення доступу до якісних, ефективних та безпечних ліків.
7. Забезпечення рівня медичної освіти, науки та розвитку кадрового потенціалу.

Щодо перелічених вище завдань, то в Україні на сьогодні вже є певні результати їх досягнення. Так, якщо проаналізувати процес реформування системи охорони здоров'я за основними напрямками, можна відмітити, що:

механізми фінансування медичних закладів та лікарів, що надають первинну медичну допомогу (ПМД) за принципом «гроші йдуть за пацієнтом» наразі впроваджується;

заклади починають орієнтуватися на потреби пацієнта, адже лише за пацієнтом у заклад можуть прийти кошти (важливим наразі є оцінювання якості надання ПМД, охоплення послугами ПМД населення, а також можливий перегляд переліку гарантованого пакета ПМД, оскільки такі послуги, як первинна профілактика та короткі інтервенції, консультування з питань здорового способу життя, часто ігноруються сімейними лікарями;

ухвалено постанову КМУ від 15 лютого 2021 №133 «Деякі питання реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у II-IV кварталах 2021 року», яка визначає особливості реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення, а також коефіцієнти збалансованості бюджету для пакетів медичних послуг [9];

діє програма реімбурсації «Доступні ліки», за якою пацієнти можуть отримати безоплатно чи з незначною доплатою лікарські засоби від серцево-судинних захворювань, бронхіальної астми, діабету II типу, а також для первинної та вторинної профілактики інфарктів та інсультів;

затверджено перелік опорних закладів охорони здоров'я у госпітальних округах на період до 2023 року (розпорядження КМУ від 15 січня 2020 № 23-р) [10].

За умови виконання окреслених завдань, країна матиме можливості для реалізації наявного географічного, ресурсного та людського потенціалу, забезпечення належного рівня добробуту, самореалізації, безпеки, прав та свобод кожного громадянина України через інноваційне випереджальне економічне зростання, враховуючи ЦСР та необхідності досягнення кліматичної нейтральності не пізніше 2060 року.

Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року, яка визначає шляхи досягнення цілей і реалізації пріоритетів національних інтересів у сфері забезпечення економічної безпеки, затверджено Указом Президента України від 11 серпня 2021 року № 347/2021 [11].

Розпорядження КМУ від 2 червня 2021 691-р «Про внесення змін до Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки» передбачено доступ до медичних, соціальних, освітніх, культурних, реабілітаційних послуг для дітей та сімей з дітьми відповідно до їх потреб.

Крім того, розпорядженням КМУ від 31 жовтня 2011 № 1164-р схвалено Концепцію Загальнодержавної програми «Здоров'я 2020: український вимір», пріоритетом якої є формування міжсекторального підходу в проведенні профілактичних заходів для усунення негативного впливу соціальних детермінант здоров'я, створення умов для забезпечення безпеки, збереження та зміцнення здоров'я населення, формування відповідального ставлення кожної людини до особистого здоров'я.

Діє Концепція розвитку системи громадського здоров'я, схвалена розпорядженням КМУ від 30 листопада 2016 № 1002-р, що визначає засади, напрями, завдання, механізми і строки розбудови системи громадського здоров'я з метою формування та реалізації ефективної державної політики для збереження та зміцнення здоров'я населення, збільшення тривалості та покращення якості життя, попередження захворювань, продовження активного, працездатного віку та заохочення до здорового способу життя шляхом об'єднання зусиль усього суспільства. У даному документі зазначено про те, що здоров'я населення є одним з основних факторів національної безпеки та благополуччя держави, а стан індивідуального і громадського здоров'я – запорукою гармонійних відносин у суспільстві [12].

Національна стратегія у сфері прав людини затверджена Указом Президента України від 24 березня 2021 № 119/2021. Прийняття Стратегії зумовлено необхідністю вдосконалення діяльності держави щодо утвердження та забезпечення прав і свобод людини, створення дієвих механізмів їх реалізації та захисту, розв'язання системних проблем у зазначеній сфері в умовах нових викликів, що постали перед суспільством.

Метою Стратегії є забезпечення пріоритетності прав і свобод людини як визначального чинника у процесі формування та реалізації державної політики, здійснення повноважень органів державної влади та органів місцевого самоврядування, ведення господарської діяльності.

З метою подальшого розвитку системи громадського здоров'я, узгодження законодавства України зі світовими та європейськими стандартами у сфері протидії інфекційним та неінфекційним захворюванням у листопаді 2019 року ухвалено низку нормативно-правових документів, зокрема:

Стратегію та план заходів щодо забезпечення біологічної безпеки та біологічного захисту за принципом «Єдине здоров'я» на період до 2025 року (розпорядження КМУ від 27 листопада 2019 №1416-р). Заходи мають підвищити рівень біологічної безпеки та біологічного захисту в Україні. Пріоритетом є узгодження українського законодавства з нормами міжнародного права (передусім ЄС) у сфері біобезпеки та біозахисту [13];

Стратегію та план заходів щодо розвитку імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб. Заходи мають підвищити прихильність населення до вакцинації, посилити ефективність системи нагляду за інфекційними захворюваннями та сприяти збільшенню показників охоплення щепленнями (розпорядження КМУ від 27 листопада 2019 № 1402-р) [14];

Державну стратегію протидії ВІЛ-інфекції/ СНІДу, туберкульозу та вірусним гепатитам на період до 2030 року, яка сприятиме подоланню епідемій ВІЛ/СНІДу, туберкульозу та вірусних гепатитів В та С (розпорядження КМУ від 27 листопада 2019 № 1415-р) [15];

План заходів щодо зниження рівня опромінення населення радоном та продуктами його розпаду, мінімізації довгострокових ризиків від поширення радону в житлових і нежитлових будівлях, на робочих місцях на 2020-2024 роки (розпорядження КМУ від 27 листопада 2019 № 1417-р) [16].

Наказом Міністерства охорони здоров'я України затверджено «Дорожню карту з впровадження вакцин від гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, і проведення масової вакцинації у відповідь на пандемію COVID-19 в Україні в 2021-2022 роках». Основним завданням Дорожньої карти з вакцинації протягом 2021-2022 рр. є охоплення вакцинацією проти коронавірусної хвороби COVID-19 щонайменше 50% населення України (20,9 млрд. громадян). Водночас, впровадження програми з вакцинації значною мірою залежить від доступності вакцин.

Затверджена Стратегія забезпечення сталої відповіді на епідемію туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу до 2020 року та План заходів щодо його реалізації (постанова КМУ від 22 березня 2017 р. № 248-р «Про схвалення Стратегії забезпечення сталої відповіді на епідемії туберкульозу, в тому числі хіміорезистентного, та ВІЛ-інфекції/СНІДу на період до 2020 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації»).

У сфері охорони здоров'я поширені документи щодо регіонального розвитку охорони здоров'я. До нормативно-законодавчої бази, яка розробляється та затверджується безпосередньо на рівні регіонів, відносяться: стратегії, комплексні обласні програми, галузеві програми, обласні програми, обласні цільові соціальні програми та ін.

Виходячи з аналізу нормативно-правової бази, яка регулює систему охорону здоров'я та факторів, які вплинули на її трансформацію (пандемія, війна), можна зробити прогностичні висновки щодо трансформації у пріоритетних напрямках розвитку системи охорони здоров'я (рис.1).

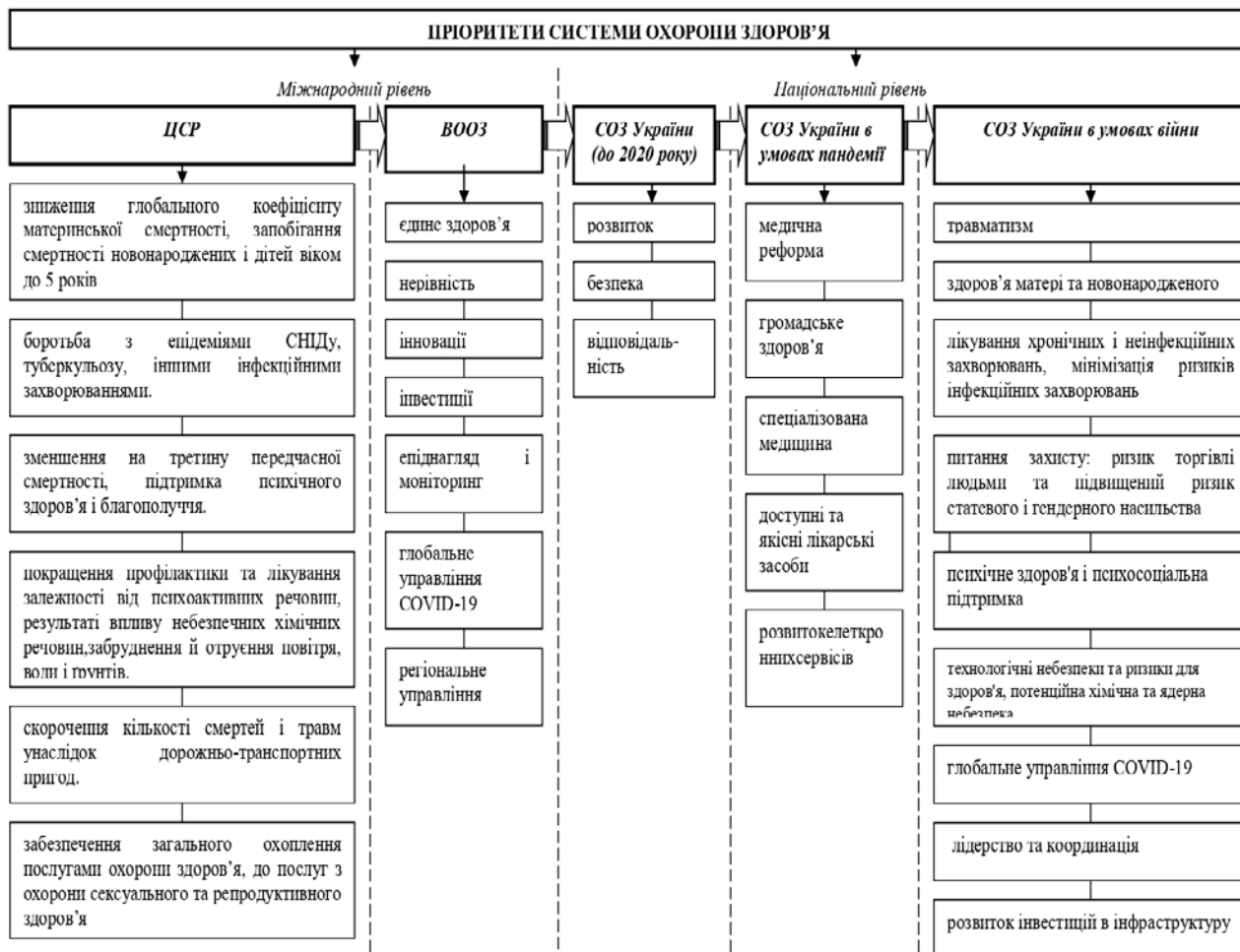

Рис. 1. Трансформація пріоритетів розвитку системи охорони здоров'я (СОЗ) України в умовах воєнного стану

Висновки. Трансформація пріоритетів розвитку системи охорони здоров'я України в умовах воєнного стану надасть змогу залишитися дієвими механізмам публічного управління у цій сфері на різних рівнях.

Для прискорення досягнення завдань ЦСР в Україні в післявоєнний період необхідно вжити дії, що базуються на узгодженні, активізації та визначенні пріоритетів заходів:

1. Зацікавлені сторони, що працюють з ЦСР зі здоров'я та пов'язаними зі здоров'ям, повинні узгоджувати свої дії з ключовими завданнями, які потребують вдосконалення, та пріоритетними діями, які прискорять їхнє досягнення.

2. Необхідно створити сприятливе середовище для стимулювання досягнення ЦСР 3, що включає розширення фіскального простору для стійкого фінансування охорони здоров'я, розширення систем дезагрегованих даних про здоров'я та розвиток міжнародних партнерських відносин для досягнення цілей ЦСР.

3. Розгортання стратегії універсального охоплення послугами охорони здоров'я на основі загальнодержавного підходу та міжнародна підтримка ВООЗ.

4. Дотримання міжнародного гуманітарного права, прав людини та захист цивільного населення.

5. Покращення стану імунопрофілактики на місцевому рівні: активний епіднадгляд; жорсткий інфекційний контроль в місцях тимчасового перебування внутрішньо переміщених осіб; взаємодія місць тимчасового перебування з медичними закладами для надання медичної допомоги, виявлення захворювань та проведення вакцинопрофілактики.

Література:

1. Гбур З. В. Правове забезпечення фінансування охорони здоров'я https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/87420/3/konf_pravove_rehuliuвання_2022.pdf;jsessionid=5036C01551694B1080EAA206B7AA539A#page=14
2. Карлаш В. В. Державне регулювання сучасним станом охорони здоров'я України. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 1. С. 161-164.
3. Орлова Н. С. Механізми державного управління у реформуванні системи охорони здоров'я. Публічне адміністрування та національна безпека. 2019. №6. <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2019-6-5377>
4. Юринець З. В., ПетрухО. А. Напрями державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України. Інвестиції: практика та досвід. 2018. №22. С.116-121.
5. Меморандум про взаєморозуміння між Україною як позичальником та Європейським Союзом як Кредитором. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_004-20#n2
6. Про ратифікацію Меморандуму про взаєморозуміння між Україною як Позичальником та Європейським Союзом як Кредитором і Кредитної угоди між Україною як Позичальником та Національним банком України як Агентом Позичальника та Європейським Союзом як Кредитором (щодо отримання Україною макрофінансової допомоги Європейського Союзу у сумі до 1 мільярда 200 мільйонів євро): Заокн України від 25 серпня 2020 року № 825-ІХ. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/825-20#n5>
7. Устимчук О. В. Аналіз нормативно-правових засад регулювання сфери надання медичних послуг в Україні. Аспекти публічного правління. 2018. Т.6. №10. С.5-13.
8. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року: постанова Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 р. №179. <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179>
9. Деякі питання реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у II-IV кварталах 2021 року: постанова Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2021 р. № 133. <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-realizaciyi-programi-a133>
10. Про затвердження переліку опорних закладів охорони здоров'я у госпітальних округах на період до 2023 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 січня 2020 р. № 23-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/23-2020-%D1%80#Text>.
11. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року»: указ Президента України №347/2021. <https://www.president.gov.ua/documents/3472021-39613>.
12. Про схвалення Концепції розвитку системи громадського здоров'я: розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 1002-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1002-2016-%D1%80#Text>.
13. Про схвалення Стратегії забезпечення біологічної безпеки та біологічного захисту за принципом “єдине здоров'я” на період до 2025 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 р. № 1416-р. <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-zabezpechennya-biologichnoyi-bezpeki-1416-271119>

14. Про схвалення Стратегії розвитку імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб, яким можна запобігти шляхом проведення імунопрофілактики, на період до 2022 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 р. № 1402-р.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-2019-%D1%80#Text>

15. Про схвалення Державної стратегії у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, туберкульозу та вірусним гепатитам на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 р. № 1415-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1415-2019-%D1%80#Text>

16. Про затвердження плану заходів щодо зниження рівня опромінення населення радоном та продуктами його розпаду, мінімізації довгострокових ризиків від поширення радону в житлових та нежитлових будівлях, на робочих місцях на 2020-2024 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 р. № 1417-р.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1417-2019-%D1%80#Text>

References

1. Hbur, Z. V. (2022). Pravove zabezpechennia finansuvannia okhorony zdorov'ia [Legal support of health care financing]. (n.d.). *essuir.sumdu.edu.ua*. Retrieved from https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/87420/3/konf_pravove_rehuliuвання_2022.pdf;jsessionid=5036C01551694B1080EAA206B7AA539A#page=14 [in Ukrainian].

2. Karlash, V. V. (2020). Derzhavne rehuliuвання suchasnym stanom okhorony zdorov'ia Ukrainy [State regulation of the current state of health care in Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid - Investments: practice and experience, 1*, 161-164 [in Ukrainian].

3. Orlova, N. S. (2019). Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia u reformuvanni systemy okhorony zdorov'ia [Mechanisms of public administration in reforming the health care system]. *Publichne administruvannia ta natsional'na bezpeka - Public administration and national security, 6*. (n.d.). *doi.org*. Retrieved from <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2019-6-5377> [in Ukrainian].

4. Yurynets', Z. V., Petrukh, O. A. (2018). Napriamy derzhavnoho rehuliuвання innovatsijnoho rozvytku sfery okhorony zdorov'ia Ukrainy [Directions of state regulation of innovative development of health care in Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid - Investments: practice and experience, 22*, 116-121 [in Ukrainian].

5. Memorandum pro vzaiemorozuminnia mizh Ukrainoiu iak pozychal'nykom ta Yevropejs'kym Soiuzom iak Kredytorom [Memorandum of Understanding between Ukraine as a borrower and the European Union as a Lender]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_004-20#n2 [in Ukrainian].

6. Zaokn Ukrainy "Pro ratyfikatsiiu Memorandumu pro vzaiemorozuminnia mizh Ukrainoiu iak Pozychal'nykom ta Yevropejs'kym Soiuzom iak Kredytorom i Kredytnei uhody mizh Ukrainoiu iak Pozychal'nykom ta Natsional'nym bankom Ukrainy iak Ahentom Pozychal'nyka ta Yevropejs'kym Soiuzom iak Kredytorom (schodo otrymannia Ukrainoiu makrofinansovoi dopomohy Yevropejs'koho Soiuzu u sumi do 1 mil'iarda 200 mil'joniv ievro)": vid 25 serpnia 2020 roku, № 825-IX [Law of Ukraine "Ratification of the Memorandum of Understanding between Ukraine as a Borrower and the European Union as a Lender and the Credit Agreement between Ukraine as a Borrower and the National Bank of Ukraine as a Borrower's Agent and the European Union as a Lender (for Ukraine euro)" from August 25, 2020, №825-IX]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/825-20#n5> [in Ukrainian].

7. Ustymchuk, O. V. (2018). Analiz normatyvno-pravovykh zasad rehuliuвання sfery nadannia medychnykh posluh v Ukraini [Analysis of regulatory framework for regulating the provision of medical services in Ukraine]. *Aspekty publichnoho pravlinnia - Aspects of public governance, 6(10)*, 5-13 [in Ukrainian].

8. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy “Pro zatverdzhennia Natsional'noi ekonomichnoi stratehii na period do 2030 roku”: vid 03 bereznia 2021 roku, №179 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approval of the National Economic Strategy for the period up to 2030” from March 3, 2021, №179]. (n.d.). *kmu.gov.ua*. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-nacionalnoyi-eko-a179> [in Ukrainian].

9. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy “Deiaki pytannia realizatsii prohramy derzhavnykh harantij medychnoho obsluhovuvannia naseleння u II-IV kvartalakh 2021 roku”: vid 15 liutoho 2021 roku, № 133 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “. Some issues of implementation of the program of state guarantees of medical care in the II-IV quarters of 2021” from February 15, 2021, № 133]. (n.d.). *kmu.gov.ua*. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-realizaciyi-programi-a133> [in Ukrainian].

10. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy ‘Pro zatverdzhennia pereliku opornykh zakladiv okhorony zdorov'ia u hospital'nykh okruhakh na period do 2023 roku”: vid 15 sichnia 2020 roku, № 23-r [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approval of the list of health care support institutions in hospital districts for the period up to 2023” from January 15, 2020, № 23-r]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/23-2020-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

11. Ukaz Prezydenta Ukrainy “Pro rishennia Rady natsional'noi bezpeky i oborony Ukrainy vid 11 serpnia 2021 roku «Pro Stratehiiu ekonomichnoi bezpeky Ukrainy na period do 2025 roku”: №347/2021 [Decree of the President of Ukraine “On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of August 11, 2021 “On the Strategy of Economic Security of Ukraine until 2025”, №347 / 2021]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/3472021-39613> [in Ukrainian].

12. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy “Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku systemy hromads'koho zdorov'ia”: vid 30 lystopada 2016 roku, № 1002-r [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approval of the Concept of development of the public health system” from November 30, 2016, №1002-r]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1002-2016-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

13. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy “Pro skhvalennia Stratehii zabezpechennia biolohichnoi bezpeky ta biolohichnoho zakhystu za pryntsyptom “iedyne zdorov'ia” na period do 2025 roku ta zatverdzhennia planu zakhodiv schodo ii realizatsii”: vid 27 lystopada 2019 roku, № 1416-r [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approval of the Strategy for Biosafety and Bioprotection on the principle of "single health" for the period up to 2025 and approval of the action plan for its implementation” from November 27, 2019, № 1416-r]. (n.d.). *kmu.gov.ua*. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-zabezpechennya-biologichnoyi-bezpeki-1416-271119> [in Ukrainian].

14. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy “Pro skhvalennia Stratehii rozvytku imunoprofilaktyky ta zakhystu naseleння vid infektsijnykh khvorob, iakym mozhna zapobihty shliakhom provedennia imunoprofilaktyky, na period do 2022 roku ta zatverdzhennia planu zakhodiv schodo ii realizatsii”: vid 27 lystopada 2019 roku, № 1402-r [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approval of the Strategy for the development of immunoprophylaxis and protection of the population from infectious diseases that can be prevented by immunoprophylaxis for the period up to 2022 and approval of the action plan for its implementation» from November 27, 2019, № 1402-r]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-2019-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

15. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy “Pro skhvalennia Derzhavnoi stratehii u sferi protydiv VIL-infektsii/SNIDu, tuberkul'ozu ta virusnym hepatytam na period do 2030 roku”:

vid 27 lystopada 2019 roku, № 1415-r [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approval of the State Strategy in the field of combating HIV / AIDS, tuberculosis and viral hepatitis for the period up to 2030” from November 27, 2019, №1415-r]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1415-2019-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

16. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy “Pro zatverdzhennia planu zakhodiv schodo znyzhennia rivnia oprominennia naseleння radonom ta produktamy joho rozpadu, minimizatsii dovhostrokovykh ryzykiv vid poshyrennia radonu v zhytlovykh ta nezhytlovykh budivliakh, na robochykh mistsiakh na 2020-2024 roky”: vid 27 lystopada 2019 roku, №1417-r [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approval of the action plan to reduce the level of radon exposure and its decay products, minimize long-term risks of radon spread in residential and non-residential buildings, workplaces for 2020-2024” from November 27, 2019, № 1417 –p]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1417-2019-%D1%80#Text> [in Ukrainian].